

Tarvis on nii tööskusi kui ka -armastust

A. ABEN,
EKP Tallinna Mererajooni
Komitee teine sekretär

Noore põlvkonna igakülgse arendamisel ja kasvatamisel on nõukogude koolil oluline osa. NSV Liidu uus konstitutsioon kuulutas keskhariiduse omandamise noorsoole kohustuslikuks. Üldine keskhariidus loob uusi võimalusi tootlike jõudude arenguks, tööviljakuse edasiseks tõusuks, vaimse kultuuri edendamiseks, ent eeldab ka õppe- ja kasvatustöö korraldamise uut kvaliteeti.

Arvestades nüüdisaja ja lähema tuleviku nõudeid, on üldine suund üldhariduskooli lähenemine elule. Järelikult on esikohal

KOOLI KASVATUSLIKU FUNKTSIOONI TUGEVDAMINE

Millised teed ja vahendid on selleks meie käsutuses?

Probleemi lahendus on kompleksne, süsteemipärane lähenemine kasvatustöö korraldamisele, kusjuures peetakse silmas ideelis-poliitilise, tööalase ja kõlbelise kasvatus ühtsust.

Väga nüüdisaegselt kõlab siinkohal A. Makarenko mõte sellest, et töö võib jääda kasvatuslikult neutraalseks või kasvatada koguni ideelise sihiteadliku kollektivistilise asemel sõjaka kahmija individualisti, kui tööga ei kaasne noorte poliitilist ja kõlbelist kasvatamist.

Kooli kasvatuslik funktsioon saab tugevneda

kõigepealt õppeainete kaudu, ent kooli ja elu sidemete edasisele süvenemisele aitab oluliselt kaasa suurenenud tähelepanu tööõpetusele ja -kasvatusele, samuti töökollektiivide osatähtsuse ja vastutuse suurenemine tööõpetuse, töökasvatuse ja kutsesuunitluse tõhustamisel.

Partei ja valitsuse dokumentides kooli kohta on need probleemid kesksel kohal. Küsimuse niisuguse asetuse on tinginud meie ühiskonna areng. On ju kätte jõudnud aeg, mil rahvamajanduses tööle asuv noor kaader on üldreeglina keskhariidusega.

Ülesandeid, mis on formuleeritud NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses «Üldhariduskoolide õpilaste õpetamise ja kasvatamise ning nende tööks ettevalmistamise edasise täiustamisest», ei saa lahendada töökasvatuse traditsioonilist sisu, vorme ja meetodeid täiustamata. See nõuab aga uut lähenemist.

Tallinna Mererajooni üldhariduskoolide parteialgorganisatsioonid, kõik pedagoogilised kollektiivid reageerisid elavalt partei ja valitsuse koolimäärusele, analüüsisid tehtut ning kavandasid abinõud õppe- ja kasvatustöö efektiivsuse suurendamiseks. Nii koostas 6. keskkooli parteialgorganisatsioon koostöös kooli juhtkonnaga kompleksplaani nimetatud määruse elluviimiseks. Parteikoosolekul oli üksikasjalikult ja tulevikuvajadustest lähtudes kõne all õpilaste töökasvatuse parandamine, õppenõukogu koosoleku päevakorras kutsesuunitlus.

11. keskkooli parteialgorganisatsioon on koos kooli juhtkonnaga oma tegevuse üht sõlmküsimust näinud šeffettevõtete koostöö tugevdamises. Selle aluseks on šefluslepingud, mis on koostatud brigaadide ja klasside kaupa. IX—X klassi õpilased näiteks on šeflussidemetes Tallinna Ehitustrusti brigaadidega, VIII klassid ETKVL Kaubandusliku Inventari Tehase ja VII klassid Tallinna Puidutöötlemistehase brigaadidega. Šefid juhendavad koolis kolme ringi. Märkimist väärib ühiste partei- ja komsomolikoosolekute korraldamine, õpilaste töönädalad šeffkäitistes ja palju muud.

Mõndagi on tehtud töökasvatuses kindla süsteemi loomiseks 25. keskkoolis, kus nimetatud küsimus on samuti kommunistide erilise tähelepanu all. Parteiorganisatsiooni koosolekuil on arutatud tööõpetuse kasvatusliku mõju suurendamist, parteibüroo koosolekutel aga kutsesuunitlust VIII—X klassis. Mitmel puhul on klasisjuhatajate seminaril igakülgsest vaetud töökasvatuse probleeme. Õpilastele on korraldatud palju suure kasvatusliku mõjuga üritusi: kohtumisi noorte tööliste ja tööveteranidega, BAM-i ehitajatega, Tallinna Merekooli kursantidega, on käidud ekskursioonil kutsekoolides jne.

Märkimist väärib koostöö šeffettevõttega «Dvigatel». Eriti hinnatav on, et see on kandunud ka alaealiste elukohtadesse. Lasnamäe mikrorajoonis näiteks töötab «Dvigateli» majavalitsuste juures ühiskondlikel alustel kolm lastetuba, kus lapsed võivad osa võtta arvukate ringide tegevusest. Korraldatakse ekskursioone

ja kohtumisi. See kõik aitab kaasa nii töös-kuste ja -armastuse süvendamisele kui kutse-huvide kujundamisele.

Positiivseid näiteid töökasvatuse korralda-misel võib leida ka ülejäänud koolide ja nende šeffettevõtete tegevuses. Ometi tuleb 1977. aasta koolimääruse ellurakendamiseks kõikjal järjekindlalt otsida uusi teid ja võimalusi.

Kuidas siis praegusaegseist nõudeist lähtudes korraldada õpilaste ettevalmistust tootmistöös, milliseid probleeme silmas pidada? Seda küsi-must arutati EKP Tallinna Mererajooni Komi-tee pleenumil möödunud aasta septembris.

Kõigepealt sedastagem, et tuleb uut meele- läheneda polütehniliste teadmiste andmisele: polütehnilist printsiipi rakendada vastavate teaduste aluste tundmaõpetamisel (füüsika, keemia, matemaatika, bioloogia jt. ainetundi-des), et tagada nende polütehniline, tööalane ja kasvatuslik suund.

See eeldab ühtsete pedagoogiliste nõudmiste väljatöötamist ning rakendamist kõigis koolides, iseseisva töö harjumuste kujundamist iga aine õpetamise käigus. Senisest põhjalikuma etteku-jutuse peavad õpilased saama tänapäeva toot-misprotsessidest. Peamine on aga kujundada veendumus, et kohusetundlik töö, hoolitsus rahva vara ning loodusrikkuste säilitamise ja suurendamise eest on meie maa iga kodaniku kohus. Samuti tuleb silmas pidada, et töö- ja tööinimese teema kõlaks kõigi õppeainete tun-dides, kõigil kasvatusüritustel. Nagu teada, algab teadlik töösse suhtumine elementaarsest kohusetundest, milleta pole mõeldav ka loo-mingulisus töös. Me ei kasvata ju lihtsalt teiste korralduste täitjaid, vaid teadlikke, aktiivse eluhoiakuga inimesi. Iga õpetaja teab, kui sageli ei jätku õpilastel just kohusetunnet: lubatakse, aga ei täideta oma lubadust või tehakse seda halvasti. On tähtis, et õpetaksime tegema iga tööd täpselt ja õigeks ajaks. Ent pidagem silmas sedagi, et sageli pole kohuse-tunde puudumine mitte niivõrd laiskuse või huvi puudumise tagajärg: õpilane lihtsalt ei oska tööd teha, kuna talle pole selgitatud iga uut töövõtet või siis pole kontrollitud, kuidas ta seletusest aru sai.

Teiseks: ainetundides omandatud teadmised, harjumused ja vilumused peavad leidma raken-duse õpilaste igapäevases töös. Esmane, milles tuleb lasta oma kasvandikel veenduda, on asja-olu, et kord töökohas soodustab, korralgedus aga segab mis tahes tegevust.

Kooliõpilase kommunistlikku töösse suhtumist kujundab eelkõige õppimine. Milline on siis meie rajooni õpilaste suhtumine sellesse? Vas-tuse annab partei rajoonikomitee algatusel Pedagoogilise Instituudi teadlaste poolt viie keskkooli (16., 21., 36., 42. ja Maardu keskkool) vanemates klassides korraldatud küsitlus. Sel-gus, et õpilaste valmisolek tööga kaasnevate pingutuste ja raskuste ületamiseks pole kuigi märkimisväärsel tasemel. Koduülesandeid teha meeldib üldjuhul üksnes 20 protsendile õpilas-tele. 25 protsendil ei ole koduülesannete suhtes mingit kindlat hoiakut ning ülejäänud loevad

nende täitmist koguni ebameeldivaks. Samal ajal on küllalt levinud tahtlik koolitööst kõrva-lehoidumine. Ainult 12,4 protsenti küsitletud õpilastest ei olnud seda kunagi teinud. Miks need arvud mõjuvad nii hoiatavalt ning nõua-vad erilist tähelepanu? Õpilane, kes täna jätab õppimata või teeb seda vaid kuidagiviisi, kes ei aita kodus vanemaid, ei kohane homme töö-kollektiivis. Sageli kujunevad just nõnda egois-tid ja nahahoidjad.

Halb on olukord ka ühiskondliku tööga. 17,1 protsenti õpilastest suhtub sellesse töösse soo-tuks eitavalt ning 45,6-l puudub kindel hoiak ühiskondliku töö suhtes. 34 protsenti õpilastest aga vastas, et neil ei ole ühtki ühiskondlikku ülesannet.

Kui lähtuda teesist, et õpilase põhitöö on õppimine, suhtumine õppimisesse aga kandub sageli üle ka teistesse tegevussfääridesse ning töösse üldse, siis peaksid uurimise tulemused meie koolijuhte ja õpetajaid tõsiselt mõtlema panema. Kooli parteiorganisatsioon aga leiab neist olulist tuge oma edasise töö kavandamisel ning kavandatu elluviimisel.

TÖÖÕPETUS

Oluline töökasvatuse vorm on tööõpetustund. Kuigi viimastel aastatel on täiendatud tööõpe-tuse programme nende elulähedasemaks muut-mise eesmärgil, ei ole rahuloluks kaugeltki põh-just. Koolipraktika kinnitab, et sageli suuna-takse tööõpetustunnis peatähelepanu õpetusli-kele eesmärkidele, arvestamata õpetamise ja kasvatamise ühtsuse nõuet. Seal õpitakse ja lihvitakse üksikuid instrumentide ja mehhanis-mide käsitlemise võtteid, ent polütehnilisi tead-misi omandatakse süsteemilt ning tihti jää-vad need praktikasse rakendamata. Just see aga vähendab õpilaste huvi praktilise töö vastu ega soodusta rahvamajandusele vajalike kutsealade valikut.

Ammu on teravalt päevakorral poiste tööõpe-tuspedagoogide probleem kogu vabariigi ulatu-ses. Neil on teiste õpetajatega võrreldes suhte-liselt madal haridustase, nad vahetuvad sageli, paljud töötavad kohakaasluse alusel.

Tööõpetuspedagooge valmistab ette Tallinna Pedagoogiline Instituut, aga häda on selles, et ei leidu küllaldaselt noormehi, kes sooviksid nimetatud eriala omandada. Möödunud sügisel komplekteeriti vastav õpperühm vaid osaliselt ning peaaegu sama kordus tänavugi.

Kuna polütehnilise tööõpetuse maht keskkoo-liklassides juba tulevast õppeaastast suureneb, hakkab nimetatud aine õpetajate leidmine eri-list muret tegema. Seepärast on väga aktu-aalne, et ka koolid ise rohkem ja järjekindla-malt mõtleksid oma kaadri kujundamisele ning suunaksid abituriente tööõpetusõpetajateks õppima. Lisagem, et töökasvatuse arendamine ja täiustamine on mõeldamatu tööõpetusõpetaja prestiiži tõstmata. Tema tunnid ja pedagoogi-liste võtete süsteem peavad noori tööle innus-tama, temal kui kasvatajal on eriline osa töökuse ja tööarmastuse kujundamisel, austuse

kasvatamisel materiaalseid hüvesid loovate inimeste vastu. Mõistagi on ta esmane praktilise töö oskuste ja vilumuste andja. Eespool nimetatud uurimus kinnitab, et praegu on tööpetuse mõju paraku üsna tagasihoidlik. Seda ainet peab meeldivaks 11,6, vastumeelseks aga 1,8 protsenti õpilastest. Suhtumises on muidugi erinevusi ka kooliti. Tunduvalt parem kui teistes on see Maardu keskkoolis, kuid ka seal suhtub ainult iga viies õpilane tööpetusse positiivselt.

Märkida tuleb sedagi, et meie rajooni mitme üldhariduskooli tööpetuse materiaalne baas ei vasta nõuetele, puudus on õppevahenditest, seadmetest, ajakohastest tööpinkidest, materjalidest jne., mistõttu ei ole võimalik täita kehtivat programmi. Ent nagu eespool märgitud, seisab ees tööpetustundide arvu oluline suurendamine, mis eeldab ka rohkem ajakohaseid vahendeid. Rajooni haridusosakonnal tuleb koos koolide ja nende šeffettevõtetega teha kõik selleks, et lähemas tulevikus kindlustada tööpetusele nõuetekohane materiaalne baas.

POLÜTEHNILINE TÖÖPETUS

Vanemate klasside õpilasi valmistatakse tootmistööks ette peamiselt polütehnilise tööpetuse kaudu. Iga keskkool on saanud kooskõlas õpilaste ja nende vanemate soovide ning õppebaaside rajamise võimalustega valida sobiva polütehnilise tööpetuse eriala. Häid kogemusi on Lauristini nim. 16. keskkoolil ja Kaubamajal, Maardu keskkoolil ja Maardu Keemiatesel.

Praegu õpetatakse meie rajooni keskkoolides kolmeteistkümmend polütehnilise tööpetuse eriala. Kvalifikatsiooni annavad neist üheksa. Puuduseks on see, et polütehnilise õppuse planeerimisel ei lähtuta alati rahvamajanduse vajadustest. Nii ei õpetata rajooni üheski koolis ehitaja, metallitöötlemise, keevitaja, autoremondilukksepa jt. rahvamajandusele äärmiselt vajalikke erialasid.

Vennasvabariikide kogemused kinnitavad, et vanemate õpilaste tööalane ettevalmistus kulgeb kõige edukamalt ettevõtete õppetsehhides või koolidevahelistes õppe- ja tootmiskombinaatides. Nõnda on võimalik õpilaste tööd otsustavalt kasutada, kuna tooraine, ajakohased seadmed ja kvalifitseeritud juhendamine tagavad rahvamajandusele vajaliku lihtsama toodangu valmistamise.

Partei rajoonikomitee pleenumi ettevalmistamise käigus möödunud aastal töötasime koos täitevkomitee, koolide ja ettevõtetega välja polütehnilise tööpetuse parema korraldamise perspektiivplaani. Viimane näeb ette õppe- ja tootmiskombinaadi väljaehitamise järgmisel viisaastakul Lasnamäe mikrorajoonis. Seal on võimalik teadmisi ja oskusi omandada kaheksal erialal. Samuti ehitavad töökollektiivid välja mitmeid õppeklasse ja -tsehhe. Üldhariduskoolide õpilaste polütehnilise tööpetuse korraldamisel hakatakse järjekindlamalt ja otstarbekamalt kasutama ka kutsekeskkoolide baasi. Igati

tervitatav on 25. keskkooli juhtkonna ja parteiorganisatsiooni initsiatiiv õpetada metallitöötlemist A. Hendriksoni nim. kutsekeskkooli ja kaubanduseriala 24. kutsekeskkooli abiga. Kutseharidussüsteemi ja üldhariduskoolide tihe koostöö on väärtuslik ka seetõttu, et see võimaldab tööliselukutseid senisest konkreetsemalt ja vahetumalt propageerida ning valmistada noori ette teadlikuks kutsevalikuks.

Töökasvatuse edu ei olene mitte ainult materiaalsest baasist, vaid veelgi rohkem tööalase väljaõppe juhendajatest. See probleem on koolijuhtidele seni kõige rohkem muret teinud, sest keskkooliklasside tööpetuse vajadusi ei ole õpetajate ettevalmistamisel küllaldaselt määralt silmas peetud. Partei ja valitsuse koolimäärus on kavandanud abinõud ka selle kitsaskoha kõrvaldamiseks, kusjuures eriti oluline on ettevõtete spetsialistide ulatuslik rakendamine õpilaste tööpetuse korraldamisel.

KUTSEVALIK

Kooli ja üldsuse esmaseid ülesandeid on puuduste kõrvaldamine õppiiva noorsoo sotsiaalses suunitluses ja kutsenõustamises. Kutsesuunitlust kui noorsoo kommunistliku kasvatuseloolust lüli tuleb käsitada komplekselt, ühendades selle teaduste aluste õpetamisega, eakohase süstemaatilise tööpetuse ja -kasvatusega. On vaja saavutada otsustav pööre keskkooli noorte orienteerimiseks tootvale tööle rahvamajanduses. Osa keskkoolilõpetajaid orienteerub seniajani üksnes kõrgkooli astumisele. Tegelikult ei õnnestu kaugeltki kõigil oma kavatsusi realiseerida, tootmistööks ei olda aga piisavalt ette valmistatud. On arusaadav, et sellisel juhul kannatavad nii noored kui ka ühiskond, ühed moraalselt, teised materiaalselt. Selle vältimiseks tuleb noorte ettevalmistamisel praktiliseks tööks püüda, et nende isiklikud huvid saaksid ühendatud ühiskonna huvide ja vajadustega. Viimase saavutamine sõltub ühelt poolt kasvatuselt. Tõeline pedagoogika ei seisne ju selles, et õpilast midagi tegema sundida, vaid selles, et ta sooviks tegutseda vastavalt ühiskonna vajadustele. Meie küsitlus näitas, et endiselt püsib keskkoolilõpetajate kõrge orienteeritus kõrgkooli astumiseks: rajooni keskmine on 69 protsenti, kooliti 41—80 protsenti. Vanematest on soovitanud oma lastel omandada otsekohe kõrgharidus 51,2—94 protsenti, kusjuures üldreeglina on kõikides koolides vanemate taotlused 10 protsenti kõrgemad kui nende laste omad.

Huvipakkuv on õpilaste töökohaelistatuse jälgimine. Kindlalt on kavatsenud teenindussfääris tööle asuda 13,7—36,1 protsenti, tööstusettevõtetes 5,5—13,8, haridussüsteemis 8,6—16,5 ning põllumajanduses 4,3—8,8 protsenti küsitletuist. Seega ilmneb, et õpilaste kutsesoonid on viimasel ajal mõnevõrra muutunud. Nimelt on teenindussfääri populaarsuse kasv uus nähtus, tööstusega seotud erialad pole aga varem seesugusel määralt elluastujate tähelepanust kõrvale jäänud. Põllumajanduslikud kut-

sealad on küll vähepopulaarsed, kuid siiski on tunduvalt kasvanud ka nende hulk, kes just tööd põllumajanduses muule eelistavad.

Sisukas ja konkreetne on kutsesuunitlus 11., 25. ja Maardu keskkoolis, kus nimetatud probleemide on arutatud õppenõukogu koosolekuil, direktsiooni nõupidamistel ja ühiskondlike organisatsioonide koosolekutel ning arvestatud ka sisekontrolli teostamisel.

Kutsesuunitlustöö analüüs tervikuna aga näitab, et selles on olulisi puudusi ja tegematajätmissi. Ilmnes, et mõneski koolis juhitakse seda tööloiku formaalselt ning ei täideta vabariigi haridusministeeriumi «Üldhariduskooli kutseorientatsiooni juhendit». Kutsesuunitluskomisjonide töö on sageli planeeritud läbimõtlematult ja pealiskaudselt ning piirdub ainult kevadel kutse soovitude andmisega. Vähe tutvustatakse noori tänapäeva tööstusliku ja põllumajandusliku tootmisega. Piisav pole töölastevanematega, seetõttu on osa neist vähe informeeritud kutsevaliku ja kutse omandamise võimalustest. Harva rakendatakse neid endid kutseala propageerijatena. Selle kõige tagajärg: noorte kutse- ja töökohapüsivus jätab soovida.

Uurimused kinnitavad, et paljudesse tööliselukutsetesse suhtuvad noored negatiivselt just tugevasti muutunud sotsiaalsete nõudmistest pärast töö suhtes. Seega on kutsesuunitluse parem korraldamine tihedalt seotud töötingimuste parandamisega tööstusettevõtetes. Ilmneb, et ettevõtetesse ja organisatsioonidesse, kus nimetatud probleemiga pidevalt tegeldakse, kus inimestesse suhtutakse tähelepanelikult ning kutsealane väljaõpe ja kvalifikatsiooni tõstmine on hästi korraldatud, lähevad noored meeleldi ning jäävad ka püsima.

Ettevõtete juhtkondadel ja parteiorganisatsioonidel tuleb rakendada eelolevail aastail olulisi abinõusid käitsi-, liht- ja raske füüsilise töö mehhaniseerimiseks. Muidu ei ole võimalik ettevõtteid tööjõuga häireteta varustada.

Kutsehuvi äratamisel peaksid olulist osa etendama mitmesugused huvialaringid, kuid 37,1—46,99 protsenti õpilastest on arvamusel, et nad ei leia koolis huvidele vastavat tegevust. $\frac{3}{4}$ kõikidest õpilastest ei võta osa huvialaringide tegevusest koolis. Eriti vähene on osavõtt tehnikaringidest, keskmiselt 4 protsenti õpilaste koguarvust. Samal ajal huvitub tehnikast üle 20 protsenti õpilastest. Muidugi pole seegi arv suur, ent mõelgem: soovijaist on oma huvi võimalik rahuldada vaid veerandil. Vabal ajal tegeleb siiski käsitöö ja meisterdamisega 59,8 protsenti õpilastest, ent see pole seotud oma kooli ega klassikollektiiviga.

Siit saab tuleneda ainult üks järeldus: nii enam edasi minna ei tohi. Loomulikult peavad koole ringijuhtide saamisel abistama tootmiskollektiivid ja eelkõige nende komsomoliorganisatsioonid. Meenutagem, et NLKP Keskkomitee otsuses «Ideoloogiatöö ja poliitilise kasvatustöö edasisest parendamisest» toonitatakse: «Iga komsomoliorganisatsiooni konk-

reetseks võitlusürituseks peab saama noormeeste ja neidude poliitilise, tööalase ja kõlbeline karastuse tugevdamine, see, et neis kasvatada püüdlust teadmiste, kultuuri ja kutsemeisterlikkuse poole, hoolikat suhtumist rahva varasse.»

Eriti tahan rõhutada, et tööliselukutsete propageerimine ei ole kaugeltki ainult kooli ülesanne, see on ja jääb meie üldrahvalikuks kohustuseks.

ÜHISKONDLIKULT KASULIK TÖÖ

Poleks õige käsitleda töökasvatuse täiendamist üksnes õppeprotsessi kaudu: õppetegevust peab ilmtingimata täiendama klassi- ja kooliväliste ürituste läbimõeldud süsteem.

Suurt kasvatuslikku efekti saavutavad koolid, kus tööõpetus on orgaaniliselt seotud ühiskondlikult kasuliku tööga. Viimase kasvatuslike eesmärkide saavutamine oleneb suurel määral sellest, kuidas seda suunavad kooli juhtkond ja ühiskondlikud organisatsioonid, kuidas tehtu üle arvestust peetakse, sel alal silmapaistnud õpilasi hinnatakse, milline on nimetatud tööloigu juhtimine õpilaste omavalitsuse seisukohalt, tööde valik ja veel palju muud.

Meie üldhariduskoolide õpilased on ühiskondlikult kasuliku töö korras mõndagi korda saanud. On osa võetud kommunistlikest laupäevakutest, töötatud vanalinna heakorrastamisel ja olümpiaobjektidel, istutatud metsa, tehtud koolis sanitaarremonti, hoitud korras kooli ümbrust (6. ja 25. keskkool jt.).

Paraku on ühiskondlikult kasuliku töö korraldamisel veel suuri möödalaskmisi. Nii mõnigi kord antakse õpilastele ühiskondlikult kasuliku töö tunde kergekäeliselt, lausa ebapedagoogiliselt: näiteks selle eest, et enda järel mahavisatud paberitükk üles võetakse, vana inimese ees uks avatakse või kaardikepp klassi tuuakse, ühesõnaga, tegevuse eest, mis näitab kas elementaarset viisakust või selle puudumist. Tänavu pöörame kooliaasta esimestest päevadest järjekindlalt tähelepanu sellele, kuidas võetakse osa «Kodulinna» üritusest, ning analüüsime oma õpilaste osa selles ettevõtmises konkreetset, suuname neid suuremate gruppidenä tööle haljasaladele, olümpiaobjektidele, šeffettevõtetesse ning ka kolhoosidesse ja sovhoosidesse. Koolides tuleb rakendada kindlat ning pedagoogiliselt põhjendatud ühiskondlikult kasuliku töö arvestuse süsteemi ja kontrolli selle üle. Palju julgemalt õhutamise ning usaldagem nimetatud tööloigu juhtimisele õpilasorganisatsioone.

Viimastel aastatel on sisukamaks muutunud rajooni üldhariduskoolide õpilaste töö suvevaheajal. Tuleb märkida, et EÕM on võitnud õpilaste hulgas suure populaarsuse, ent probleem on selles, et malev ei suuda vastu võtta kaugeltki kõiki soovijaid. Seda suurem peaks olema koolide osa mitmesuguste töö- ja puhke-laagrite korraldamisel. Möödunud suvel oli aga meie rajoonis ainult 115 õpilasel sellistest

laagritest võimalik osa võtta, sest takistas baasi puudumine.

Nagu näitab küsitlus, on 75 protsenti vanemate klasside õpilasi suvevaheajal siiski mõnda aega töötanud. Domineerib kas õpilase enese algatusel või vanemate kaasabil leitud töö. Pooled vanematest peavad tööd väga vajalikuks, negatiivselt ei suhtu sellesse keegi.

Niisiis oleks soovitav, et EÕM oma tegevust veelgi laiendaks, koolid aga näidaku koos šeffettevõtetega üles suuremat initsiatiivi õpilaste töösuve korraldamisel.

SIDEMED TÖÖKOLLEKTIIVIDEGA

Partei ja valitsuse koolimääruses on ette nähtud organiseerida keskkoolis efektiivne süvendatud tööõpetus ja kutsesuunitlus kooli lähedal asuvate ettevõtete või majandite baasil. Selle riikliku ülesande õigest lahendamisest on huvitatud kõik: töökollektiivid, ühiskondlikud organisatsioonid, kool ja perekond.

Koolide ja tootmiskollektiivide koostöö on muutunud tänapäeval möödapääsmatult vajalikuks. Šeflussidemed on kestnud juba aastaid. Tootmisettevõtted osutavad koolidele väärtuslikku majanduslikku abi, ent töökollektiivide osalemine õppe- ja kasvatustöös ei ole seni siiski piisav. Mitte alati ei mõista tootmisjuhid, et tänased õpilased on nende tulevased töötajad, kelle ettevalmistamine ei ole ettevõttele mitte tülikas lisakohustus, vaid ülesanne, mille täitmise edukus on vahetus seoses tootmistevõttega tulevikus. Olukord muutub, kui tiheneb kooli side kogu sotsiaalse keskkonnaga, kui linna ja linnarajoonide, samuti tootmisettevõtete majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanides hakkavad kajastuma kool ja tema vajadused.

Töökollektiivi traditsioonid ja igapäevane tegevus on õpilastele suureks eeskujuks. Väga oluline on äratada noortes soovi kasvada meie parimate tööinimeste sarnaseks. See nõuab kooli ja üldsuse koostöö arukat ning läbimõeldud korraldust. Koostöö aluseks on teatavasti kahepoolsed lepingud. Kümnenndaks viisaastakuks on kõik Mererajooni üldhariduskoolid sõlminud oma šeffettevõtetega lepingud, mis taotleavad kindlaid majanduslikke, sotsiaalseid ja kasvatuslikke eesmäärke.

Lähtudes partei ja valitsuse uuest koolimäärusest, on tingimata vajalik, et koolide ja ettevõtete parteialgorganisatsioonid analüüsiks koos nende lepingute täitmist ning teeksid neis täiendusi. Tehkem kõik, et töökollektiivide traditsioonid, ajalugu ja igapäevane tegevus, nüüdisaegne tehnika ja peamine — inimesed ise, nende töösse suhtumine, distsiplineeritus ja organiseeritus — aitaksid tihendada üldhariduskooli sidemeid eluga.

Teha on palju. EKP Keskkomitee XV pleenumil märgiti, et haridusorganite, ettevõtete ja majandite poolt väljatöötatavad abinõud noorte töökasvatuse ja kutsesuunitluse alal pole kõikjal piisavalt tõhusad, nendest paha tihti räägitakse rohkem, kui tehakse.